Posudek magisterské práce

Jakub Čeněk:

Strategická obranná iniciativa

Práce Jakuba Čeňka si dává za cíl zanalyzovat úlohu Ronalda Reagana při budování systému protiraketové obrany SDI a současně použití tohoto systému v Reaganově zahraničně bezpečnostní politice. Toto téma je v českém prostředí většinou součástí rozsáhlejších prací věnujících se Reaganovi nebo americké zahraničně bezpečnostní politice. Pohled zvolený autorem, tedy zaměření se na otázku systému jako takového je tedy přínosné. Autor podrobněji rozebírá aspekty související s výstavbou SDI a její úlohou jako nástroje politiky presidenta Reagana. Věnuje se tak složité cestě k prosazení systému, úloze zájmových skupin i důležitých jednotlivců. Zanalyzován je rovněž klíčový Reaganův projev zakotvující SDI pevně na několik let jako součást americké politiky. Autor dále pojednává o zahraničně politických dopadech přípravy systému z hlediska mezinárodně právního, vztahu se spojenci a vyjednávání se SSSR o redukci strategických zbraní.

Autor nabízí tezi, že ačkoliv Reagan nejprve zamýšlel systém jako způsob nahrazení jaderného odstrašení založené na drtivé odvetě („deterrence by punishment", ve vztahu USA a SSSR vděčně ozvnačované jako MAD) strategií založené na obraně. Časem, vlivem okolností, byl však systém vnímán, a to i americkou administrativou, jako výzkumný projekt v budoucnu umožňující posílit odstrašení založené na odvetě tím, že zvýší šance na přežití útočných prostředků při prvním útoku protivníka. Takto byl systém nejdříve chápán především vně USA, ale jak autor dokládá, velmi brzy bylo toto pojetí přejato i americkou administrtivou a vlastně presidentem samotným. Je vhodné uvést, že také v současné době je protiraketová obrana brána jako doplněk odstrašení odvetou, případně element podporující odstrašení pomocí zabráněním zisku protivníka (deterrence by denial).

Poměrně rozsáhlý úvod dostatečně vysvětluje záměr práce a obsahuje všechny nezbytné součásti vč. adekvátní kritiky použité literatury. Bylo by ho však vhodné strukturovat jej o něco přehledněji. Členění do 7 kapitol se zdá být dobře zvoleno, stejně jako jejich rozsah. Závěr hlavní poznatky shrnuje, je však trochu škoda, že se autor více nevěnoval paralelám se současnou situací, přičemž na tuto možnost upozorňuje již v úvodu.

Použitá literatura se zdá být dostatečná a primární prameny zajímavě zvolené a dobře zanalyzované. Domnívám se, že právě ty dávájí práci skutečně přidanou hodnotu. Technické zpracování práce je také na dostatečné úrovni, pouze český jazyk je místy poněkud kostrbatý, což je způsobeno také velmi často používanou doslovnou citací.

Autor práci zjevně věnoval hodně času, přičemž většinu času postupoval samostatně a nepotřeboval příliš korekcí ze strany vedoucího práce. Autor tématice dobře porozumněl a výsledná analýza je v českém prostředí jistě přínosem. Při obhajobě bych doporučil, aby autor vysvětlil jeho tvrzení, že "*SDI také mohla mít nepřímý dopad na konec studené války, protože hrála velkou roli na summitech mezi USA a SSSR v druhé polovině 80. let. Dokonce v určitých*

ohledech stála jako překážka v pokračování jednání. Proto se tato práce bude snažit dokázat, že SDI měla nakonec pozitivní dopad na vztahy velmocí až když se obě strany do hodly, že nebude překážet dalším jednáním. Nakonec asi právě proto Spojené státy a Sovětský svaz našly společnou řeč u klíčových tématech 80. let jako byla například kontrola zbrojení" (str. 10). Jinými slovy, jak je možné, že systém, který být překážkou, ve výsledku přispěl k lepšímu porozumnění, tím spíše, že se SSSR a USA na pohledu na systém neshodly. Autor by také mohl podrobněji pohovořit o paralelách mezi SDI a současnou podobou protiraketové obrany, kterou USA budují. Práci lze celkově hodnotit jako **výborně-velmi dobře**. Pokud autor odpoví na výše uvedené otázky, doporučuji poté známku **výborně**.

Karel Ulík

IMS FSV UK

V Prištině, 14. června 2013